

§ 164

Sosiaali- ja terveystoimialan talousarvioehdotus vuodeksi 2021 ja taloussuunnitelma vuosille 2021–2023

HEL 2020-005480 T 02 02 00

Päätös

Sosiaali- ja terveyslautakunta päätti hyväksyä liitteen 1 mukaisen ehdotuksen sosiaali- ja terveystoimialan vuoden 2021 talousarvioksi ja vuosien 2021–2023 taloussuunnitelmaksi.

Samalla sosiaali- ja terveyslautakunta totesi, että sosiaali- ja terveyspalveluissa talousarvioehdotus on hyvin tiukka. Väestön ikääntymistä ja väestönkasvua ei ole pystytty sisällyttämään raamiin, mikä yhdistettynä koronakriisin terveydellisiin, sosiaalisiin ja taloudellisiin seurauksiin näkyy helsinkiläisten palvelutarpeen kasvuna sosiaali- ja terveyspalveluissa. Yli 75-vuotiaiden määrä kasvaa nopeasti (7 %) vuonna 2021 ja asettaa suuria haasteita vastata palvelutarpeeseen nykyisellä ympäri- vuorokautisten paikkojen määrällä samalla kun kotihoidon lisäpanostus on niukka. Lisämäärärahan tarve sosiaali- ja terveyspalveluihin on ilmeinen.

Sosiaali- ja terveyslautakunta katsoo, että koronakriisi on vauhdittanut hyvää digitaalisten palvelujen käyttöönottoa. Lautakunta haluaa tukea tätä toimialan digitaalista muutostyötä, samoin kuin palvelurakenteen muutosta ikäihmisten palveluissa laitoshoidosta kohti tehostettua palveluasumista. Päihde- ja mielenterveyspuolella voidaan ympärivuorokautisia palveluja vähentää vain, jos samalla kehitetään riittävän tukevaa avopalvelua. Laitosvaltaisuuden vähentäminen voi aikaansaada kestävä ja hyvää tuottavuuskehitystä, mutta 1 % tuottavuustavoite sote-palveluissa voi olla liian kunnianhimoisen ottaen huomioon toteutuneen kehityksen viime vuosina.

Sosiaali- ja terveyslautakunta myös huomautti, että esityksessä rakennuudistukseen liittyvät laitospaikkojen vähennykset eivät näy riittävästi avohuollon vahvistamisena esimerkiksi mielenterveys- ja päihdepalveluissa. Psykiatria- ja päihdepalveluiden avohoitoa ja hoitopolkua pitää kehittää kunnianhimoisesti huolehtien myös haittoja vähentävästä hoidosta. Asumisketjua pitää kehittää kunnianhimoisesti myös toimialojen yhteistyönä.

Lastensuojelussa ja vammaispalveluiden palvelutarve on kasvanut jo useamman vuoden, eikä siihen olla riittävästi varauduttu ja palveluiden budjetti on vuosittain ylittynyt. Toimenpiteet lastensuojelun ja vammaispalveluiden kustannusten kääntämiseksi ovat käynnissä. Se ei kuiten-

kaan tapahdu hetkessä, koska asiakkaiden määrä ja tarpeet ovat kasvaneet ja kaupungin kuuluu hoitaa lakisääteiset velvollisuutensa näiden palveluiden järjestämisessä. Sen vuoksi sosiaali- ja terveyslautakunta edellyttää, että talousarviossa lastensuojelun ja vammaispalveluiden budjetointi tehdään realistisesti perustuen viime vuosien toteutuneelle asiakasmäärälle. Lautakunta myös edellyttää, että lapsiperheiden varhaisen tuen sekä lasten ja nuorten mielenterveyspalvelujen kehitystyötä viedään systemaattisesti eteenpäin, etteivät ongelmat kasaannu liian suuriksi, mikä osaltaan on kasvattanut lastensuojelun sijaishuollon ja erikoissairaanhoidon kustannuksia.

Koronakriisin aiheuttamista kustannuksista niin suorat kuin välilliset (hoito- ja palveluvelka) on tärkeää budjetoida mahdollisimman realistisesti kaupunkitasolla. Lautakunta edellyttää, että koronapandemian aikana syntynyttä hoitovelkaa puretaan tehokkaasti ja etupainotteisesti kaupungin talousarvion puitteissa. Tällöin hoitamatta jääneet sairaudet tai niiden pahentuneet riskitekijät eivät johda vielä vakavampiin seurauksiin. Tarvittaessa hoitovelan purussa on hyödynnettävä myös kolmannen ja yksityisen sektorin tarjontaa esimerkiksi palvelusetelien avulla.

Työttömyys Helsingissä on kasvanut voimakkaasti 2020, ja erityisen huolestuttavaa on nuorten aikuisten työttömyyden raju kasvu. Tämä heijastuu väistämättä aikuissosiaalityöhön ja moniin muihin sosiaali- ja terveystoimen palveluihin. On varauduttava ja kehitettävä edelleen työtapoja myös siihen, että jos koronarajoitusten vuoksi joudutaan uudelleen sulkemaan avopalveluja, tukea tarvitsevat ihmiset eivät jää yksin ja tipu tuen piiristä.

Sosiaali- ja terveyslautakunta katsoo, että toimialan henkilöstön jaksamisesta ja työhyvinvoinnista on huolehdittava erityisen tarkasti kriisin pitkittyessä, ja tähän tarvitaan niin kaupunkitasoisia kuin toimialan omia toimia. Kaupunkitasoinen palkkakehitysohjelma on toiminut palkka-kuoppien ja rekrytointihaasteiden ratkaisemisessa, ja sitä olisi syytä jatkaa.

Investoinnit

Sosiaali- ja terveystoimen investoinneista monet hankkeet viivästyivät edellisen hallituksen sote- ja maakuntauudistuksen takia. Näitä kiireellisiä hankkeita ei tule lykätä yhtään enempää, vaan viedä eteenpäin mahdollisimman nopeasti muun muassa nykyaatimusten mukaisten ympärivuorokautisen hoitopaikkojen takaamiseksi ikääntyneille. Mielenterveyskuntoutujien ja asunnottomien tilahankkeita on syytä nopeuttaa.

Samalla sosiaali- ja terveyslautakunta edellyttää, että jatkossa terveysasemien toiminnallisten tavoitteiden mittareiksi kehitetään hoitoon pää-

22.09.2020

syn ohella toiminnan tuottamaa terveyshyötyä paremmin kuvaavia mittareita. Näitä voisivat olla esimerkiksi merkittävien kansansairauksien ja niiden riskitekijöiden hoidon tulokset. Erityinen painopiste tulisi olla monisairaiden ja paljon palveluja tarvitsevien asiakkaiden tunnistamisella ja heidän saamiensa palveluiden vaikutusten mittaamisella.

Lisäksi sosiaali- ja terveyslautakunta päätti merkitä tiedoksi kaupunginhallituksen talousarvio- ja taloussuunnitelmaehdotuksen laatimisohjeet (liite 4).

Käsittely

Talous- ja suunnittelupäällikkö Sampo Pajari, johtava controller Mikael Karell ja johtava arkkitehti Pirjo Sipiläinen olivat kutsuttuina asiantuntijoina läsnä kokouksessa tämän asian käsittelyssä.

Asiassa tehtiin seuraavat vastaehdotukset:

Vastaehdotus 1:

Puheenjohtaja Sanna Vesikansa: Lisätään päätösehdotuksen toisesta kappaleesta alkaen seuraavaa:

"Sosiaali- ja terveyslautakunta toteaa, että sosiaali- ja terveyspalveluissa talousarvioehdotus on hyvin tiukka. Väestön ikääntymistä ja väestönkasvua ei ole pystytty sisällyttämään raamiin, mikä yhdistettynä koronakriisin terveydellisiin, sosiaalisiin ja taloudellisiin seurauksiin näkyy helsinkiläisten palvelutarpeen kasvuna sosiaali- ja terveyspalveluissa. Yli 75-vuotiaiden määrä kasvaa nopeasti (7 %) vuonna 2021 ja asettaa suuria haasteita vastata palvelutarpeeseen nykyisellä ympärivuorokautisten paikkojen määrällä samalla kun kotihoidon lisäpanostus on niukka. Lisämäärärahan tarve sosiaali- ja terveyspalveluihin on ilmeinen.

Sosiaali- ja terveyslautakunta katsoo, että koronakriisi on vauhdittanut hyvää digitaalisten palvelujen käyttöönottoa. Lautakunta haluaa tukea tätä toimialan digitaalista muutostyötä, samoin kuin palvelurakenteen muutosta ikäihmisten palveluissa laitoshoidosta kohti tehostettua palveluasumista. Päihde- ja mielenterveyspuolella voidaan ympärivuorokautisia palveluja vähentää vain, jos samalla kehitetään riittävän tukevaa avopalvelua. Laitosvaltaisuuden vähentäminen voi aikaansaada kestävä ja hyvää tuottavuuskehitystä, mutta 1 % tuottavuustavoite sote-palveluissa voi olla liian kunnianhimoinen ottaen huomioon toteutuneen kehityksen viime vuosina.

Sosiaali- ja terveyslautakunta myös huomauttaa, että esityksessä rakenneuudistukseen liittyvät laitospaikkojen vähennykset eivät näy riittävästi avohuollon vahvistamisena esimerkiksi mielenterveys- ja päihdepalveluissa. Psykiatria- ja päihdepalveluiden avohoitoa ja hoitopolkua

pitää kehittää kunnianhimoisesti huolehtien myös haittoja vähentävästä hoidosta. Asumisketjua pitää kehittää kunnianhimoisesti myös toimialojen yhteistyönä.

Lastensuojelussa ja vammaispalveluiden palvelutarve on kasvanut jo useamman vuoden, eikä siihen olla riittävästi varauduttu ja palveluiden budjetti on vuosittain ylittynyt. Toimenpiteet lastensuojelun ja vammaispalveluiden kustannusten kääntämiseksi ovat käynnissä. Se ei kuitenkaan tapahdu hetkessä, koska asiakkaiden määrä ja tarpeet ovat kasvaneet ja kaupungin kuuluu hoitaa lakisääteiset velvollisuutensa näiden palveluiden järjestämisessä. Sen vuoksi sosiaali- ja terveyslautakunta edellyttää, että talousarviossa lastensuojelun ja vammaispalveluiden budjetointi tehdään realistisesti perustuen viime vuosien toteutuneelle asiakasmäärälle. Lautakunta myös edellyttää, että lapsiperheiden varhaisen tuen sekä lasten ja nuorten mielenterveyspalvelujen kehitystyötä viedään systemaattisesti eteenpäin, etteivät ongelmat kasaannu liian suuriksi, mikä osaltaan on kasvattanut lastensuojelun sijaishuollon ja erikoissairaanhoidon kustannuksia.

Koronakriisin aiheuttamista kustannuksista niin suorat kuin välilliset (hoito- ja palveluvelka) on tärkeää budjetoida mahdollisimman realistisesti kaupunkitasolla. Lautakunta edellyttää, että koronapandemian aikana syntynyttä hoitovelkaa puretaan tehokkaasti ja etupainotteisesti kaupungin talousarvion puitteissa. Tällöin hoitamatta jääneet sairaudet tai niiden pahentuneet riskitekijät eivät johda vielä vakavampiin seurauksiin.

Työttömyys Helsingissä on kasvanut voimakkaasti 2020, ja erityisen huolestuttavaa on nuorten aikuisten työttömyyden raju kasvu. Tämä heijastuu väistämättä aikuissosiaalityöhön ja moniin muihin sosiaali- ja terveystoimen palveluihin. On varauduttava ja kehitettävä edelleen työtapoja myös siihen, että jos koronarajoitusten vuoksi joudutaan uudelleen sulkemaan avopalveluja, tukea tarvitsevat ihmiset eivät jää yksin ja tipu tuen piiristä.

Sosiaali- ja terveyslautakunta katsoo, että toimialan henkilöstön jaksamisesta ja työhyvinvoinnista on huolehdittava erityisen tarkasti kriisin pitkittyessä, ja tähän tarvitaan niin kaupunkitasoisia kuin toimialan omia toimia. Kaupunkitasoinen palkkakehitysohjelma on toiminut palkkuoppien ja rekrytointihaasteiden ratkaisemisessa, ja sitä olisi syytä jatkaa.

Investoinnit

Sosiaali- ja terveystoimen investoinneista monet hankkeet viivästyivät edellisen hallituksen sote- ja maakuntauudistuksen takia. Näitä kiireellisiä hankkeita ei tule lykätä yhtään enempää, vaan viedä eteenpäin

mahdollisimman nopeasti muun muassa nykyvaatimusten mukaisten ympärivuorokautisen hoitopaikkojen takaamiseksi ikääntyneille. Mielen-terveyskuntoutujien ja asunnottomien tilahankkeita on syytä nopeuttaa."

Kannattaja: jäsen Tapio Bergholm

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi yksimielisesti ilman äänestystä puheenjohtaja Sanna Vesikansan vastaehdotuksen.

Vastaehdotus 2:

Jäsen Aleks Niskanen: Muutetaan liitteen 1 "Sosiaali- ja terveystoimialan ehdotus talousarvioksi vuodelle 2021 ja taloussuunnitelmaksi vuosille 2022–2023" sivun 6 kohta "Maahanmuuttajataustaisten sairaanhoitajien työllistymistä edistetään kehittämällä mahdollisuuksia tutkinnon laillistamisen edellyttämän työkokemuksen saamiseksi sosiaali- ja terveystoimessa" kuulumaan seuraavasti:

"Maahanmuuttajataustaisten sairaanhoitajien työllistymistä edistetään kehittämällä mahdollisuuksia tutkinnon laillistamisen edellyttämän työkokemuksen saamiseksi sosiaali- ja terveystoimessa. Maahanmuuttajataustaisten sairaanhoitajien työkokemuksen hankkimisessa on vaadittava riittävää suomen kielen taitoa. Puutteellinen suomen kieli hoitotyössä vaarantaa potilasturvallisuuden."

Jäsen Aleks Niskasen vastaehdotus raukesi kannattamattomana.

Vastaehdotus 3:

Jäsen Aleks Niskanen: Lisätään päätösehdotukseen seuraavaa: "Lautakunta linjaa, että omaishoito on yksi palvelun muoto, jonka käyttöä tulisi lisätä varmistaen riittävät tukipalvelut."

Kannattaja: jäsen Katju Aro

Vastaehdotus 4:

Jäsen Aleks Niskanen: Lisätään päätösehdotukseen seuraavaa: "Lautakunta korostaa, että etähoidon varaan ei pidä laskea liikaa kotihoitossa. Kun kyseessä ovat esimerkiksi huonokuntoiset ja yksinäiset vanhukset, he tarvitsevat läsnäolevaa hoitoa."

Kannattaja: jäsen Katju Aro

Vastaehdotus 5:

Jäsen Seija Muurinen: Lisätään päätösehdotuksen loppuun seuraavaa: "Sosiaali- ja terveyslautakunta edellyttää, että jatkossa terveysasemien toiminnallisten tavoitteiden mittareiksi kehitetään hoitoon pääsyn ohella toiminnan tuottamaa terveyshyötyä paremmin kuvaavia mittareita. Näitä voisivat olla esimerkiksi merkittävien kansansairauksien ja niiden ris-

22.09.2020

kitekijöiden hoidon tulokset. Erityinen painopiste tulisi olla monisairaiden ja paljon palveluja tarvitsevien asiakkaiden tunnistamisella ja heidän saamiensa palveluiden vaikutusten mittaamisella."

Kannattaja: jäsen Maritta Hyvärinen

Vastaehdotus 6:

Jäsen Seija Muurinen: Lisätään puheenjohtaja Sanna Vesikansan vastaehdotuksen viidennen kappaleen loppuun seuraavaa: "Tarvittaessa hoitovelan purussa on hyödynnettävä myös kolmannen ja yksityisen sektorin tarjontaa esimerkiksi palvelusetelien avulla."

Kannattaja: jäsen Cecilia Ehrnrooth

Vastaehdotus 7:

Jäsen Sandra Hagman: Poistetaan liitteen 1 sivulta 13 virke "Palvelusetelien käyttöä lisätään ja terveysasemapalveluja hankitaan lisäpalveluina".

Kannattaja: jäsen Katju Aro

Sosiaali- ja terveyslautakunnan päätös syntyi seuraavien äänestysten tuloksena:

1 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Vastaehdotus 3 (jäsen Alekski Niskanen)

Jaa-äännet: 10

Katju Aro, Tapio Bergholm, Cecilia Ehrnrooth, Pia Hytönen, Maritta Hyvärinen, Kati Juva, Seija Muurinen, Touko Niinimäki, Karita Toijonen, Sanna Vesikansa

Ei-äännet: 1

Alekski Niskanen

Tyhjä: 2

Leo Bergman, Sandra Hagman

Poissa: 0

Jäsen Alekski Niskasen vastaehdotus hävisi esittelijän ehdotukselle äänin 1 - 10 (tyhjää 2).

2 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Vastaehdotus 4 (jäsen Alekski Niskanen)

Jaa-äännet: 8

Tapio Bergholm, Pia Hytönen, Maritta Hyvärinen, Kati Juva, Seija Muurinen, Touko Niinimäki, Karita Toijonen, Sanna Vesikansa

Ei-äännet: 3

Katju Aro, Sandra Hagman, Alekski Niskanen

Tyhjä: 2

Leo Bergman, Cecilia Ehrnrooth

Poissa: 0

Jäsen Alekski Niskasen vastaehdotus hävisi esittelijän ehdotukselle äänin 3 - 8 (tyhjää 2).

3 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

EI-ehdotus: Vastaehdotus 5 (jäsen Seija Muurinen)

Jaa-äännet: 2

Tapio Bergholm, Karita Toijonen

Ei-äännet: 10

Katju Aro, Leo Bergman, Cecilia Ehrnrooth, Sandra Hagman, Pia Hytönen, Maritta Hyvärinen, Kati Juva, Seija Muurinen, Touko Niinimäki, Sanna Vesikansa

Tyhjä: 1

Alekski Niskanen

Poissa: 0

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi jäsen Seija Muurisen vastaehdotuksen äänin 10 - 2 (tyhjää 1).

4 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

EI-ehdotus: Vastaehdotus 6 (jäsen Seija Muurinen)

Jaa-äännet: 4

Katju Aro, Tapio Bergholm, Sandra Hagman, Karita Toijonen

Ei-äännet: 8

Leo Bergman, Cecilia Ehrnrooth, Pia Hytönen, Maritta Hyvärinen, Kati Juva, Seija Muurinen, Touko Niinimäki, Sanna Vesikansa

22.09.2020

Asia/3

Tyhjä: 1
Aleksi Niskanen

Poissa: 0

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi jäsen Seija Muurisen vastaehdotuksen äänin 8 - 4 (tyhjää 1).

5 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan
EI-ehdotus: Vastaehdotus 7 (jäsen Sandra Hagman)

Jaa-äännet: 9

Leo Bergman, Cecilia Ehrnrooth, Pia Hytönen, Maritta Hyvärinen, Kati Juva, Seija Muurinen, Touko Niinimäki, Aleksi Niskanen, Sanna Vesikansa

Ei-äännet: 4

Katju Aro, Tapio Bergholm, Sandra Hagman, Karita Toijonen

Tyhjä: 0

Poissa: 0

Jäsen Sandra Hagmanin vastaehdotus hävisi esittelijän ehdotukselle äänin 4 - 9.

Sosiaali- ja terveyslautakunta päätti asiasta hyväksytyjen vastaehdotusten osalta esittelijän ehdotuksesta poiketen.

Jäsen Aleksi Niskanen jätti päätöksestä eriävän mielipiteen tekemiensä vastaehdotusten mukaisin perusteluin.

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Sampo Pajari, talous- ja suunnittelupäällikkö, puhelin: 310 42246
sampo.pajari(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Sosiaali- ja terveystoimialan ehdotus talousarvioksi vuodelle 2021 ja taloussuunnitelmaksi vuosille 2022-2023
- 2 Sosiaali- ja terveystoimialan tilankäyttöohjelma
- 3 Irtaimen omaisuuden hankinnat (muutettu 17.9.2020)
- 4 Vuoden 2021 talousarvioehdotuksen raami sekä laatimishojeet

Muutoksenhaku

Postiosoite
PL 6000
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
sosiaalijaterveys@hel.fi

Käyntiosoite
Toinen linja 4 A
Helsinki 53
www.hel.fi/sote

Puhelin
+358 9 310 5015
Faksi
+358 9 310 42504

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
F11880001200052430
Alv.nro
FI02012566

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Sosiaali- ja terveyslautakunta päättää hyväksyä liitteen 1 mukaisen ehdotuksen sosiaali- ja terveystoimialan vuoden 2021 talousarvioksi ja vuosien 2021–2023 taloussuunnitelmaksi.

Lisäksi sosiaali- ja terveyslautakunta päättää merkitä tiedoksi kaupunginhallituksen talousarvio- ja taloussuunnitelmaehdotuksen laatimisohteet (liite 4).

Esittelijän perustelut

Talous- ja suunnittelupäällikkö Sampo Pajari, johtava controller Mikael Karell ja johtava arkkitehti Pirjo Sipiläinen ovat kutsuttuina asiantuntijoina läsnä kokouksessa tämän asian käsittelyssä.

Sosiaali- ja terveystoimialan talousarvion laadintaa ohjaavat kaupunginhallituksen 24.8.2020 päättämät kannanotot:

”Raamin lähtökohtina ovat kaupunkistrategian taloustavoitteiden mukaisesti käyttötalousmenoja mitoittava tavoite ja investointitason mitoittaminen rahoituksellisesti kestäväälle tasolle. Lisäksi raamin lähtökohtina ovat tuoreimmat verotuloennusteet vuosille 2020–2024, joissa on otettu huomioon koronaepidemian vaikutukset yleiseen taloustilanteeseen.

Kaupunkitasoisen käyttötalouden toimintamenojen kokonaisraamin määrittää väestönkasvuun, kustannustason nousuun ja tuottavuuden parantamiseen perustuva laskelma. Lauta- ja johtokuntien talousarvioehdotuksille ei osoiteta toimialakohtaista raamia, mutta talousarvioehdotusten yhteensovitus tehdään kaupunkitasoisen kokonaisraamin puitteissa. Toimintamenojen kasvua kohdennetaan erityisesti peruspalveluihin, joissa väestönkasvu suurimmin lisää kustannuksia. Vuoden 2021 talousarvion valmistelussa toimintamenojen kasvun kohdentamisessa tullaan lisäksi huomioimaan toiminnot, joihin kohdistuu koronapandemian seurauksena erityisiä kustannuspaineita vuonna 2021.

Lauta- ja johtokuntien talousarvioehdotusten tulee perustua strategian taloustavoitteisiin sekä laskelmiin, joista ilmenevät väestönkasvun ja toimintaympäristön muutosten vaikutukset asiakas- ja suoritemääriin. Toimialojen laskelmien perusteella mahdollistetaan kaupunkistrategian mukainen toimintamenojen kohdentaminen. Ikäryhmäkohtaisiin väestömääriin sidonnaiset menot muodostavat noin kaksi kolmasosaa kaupungin toimintamenoista, mikä tarkoittaa vastaavaa painotusta strategiatavoitteen mahdollistaman kaupunkitasoisen toimintamenojen kas-

vun kohdentamisessa, ikäryhmäkohtaiset väestöennusteet huomioon ottaen.

Investointien talousarvioehdotusten lähtökohtana tulee olla rakennetun omaisuuden käyttökelpoisuuden, turvallisuuden ja terveellisyysvarmistaminen, kaupungin kasvun edellytysten varmistaminen panostamalla asuntotuotantotavoitteen ja elinkeinoelämän edellyttämiin investointeihin sekä jo tehtyjen toteutus sopimusten ja veloitteiden täyttämisen edellyttämät investoinnit.

Lauta- ja johtokuntien tulee talousarvioehdotuksissaan kiinnittää huomiota tulojen kerryttämiseen suhteessa menojen kasvuun. Lauta- ja johtokuntien tulee sisällyttää talousarvioehdotuksiinsa asiakas- ja suori-temäärien sekä yksikkökustannusten kehitys vuosina 2019–2023 huomioiden, että kaupunkistrategian mukaisesti Helsinki tavoittelee yksikkökustannuksissa muiden suurten kaupunkien keskiarvoa palveluissa, joissa yksikkökustannukset ovat muita suuria kaupunkeja korkeammat.

Kaupunkistrategia on kaupungin keskeisin toimintaa ohjaava asiakirja ja johtamisen väline. Kaupunkistrategiaa toteutetaan päivittäisessä toiminnassa erityisesti talousarvion, käyttösuunnitelman ja ennusteiden avulla. Sitovien toiminnallisten tavoitteiden tulee perustua kaupunkistrategiaan. Toimialojen tulee sitovia toiminnallisia ja taloudellisia tavoitteita asettaessaan kiinnittää huomiota siihen, että tavoitteet ovat toimialatasoisesti merkittäviä ja antavat riittävän kuvan toimialan toiminnasta.”

Sosiaali- ja terveystoimialan vuoden 2021 talousarviota laaditaan poikkeuksellisen epävarmuuden aikana. Arviot koronakriisin kustannuksista ja tulomenetyksistä ovat parhaimmillaankin vain karkeita ja suuntaa-antavia. Talouteen liittyvät riskit ovat merkittävät. Koronapandemian aiheuttamalla terveydellisellä, taloudellisella ja sosiaalisella kriisillä saattaa olla ennakoimattomia vaikutuksia, jotka ovat uhka sekä helsinkiläisten tulevien vuosien terveydelle ja hyvinvoinnille että kaupungin taloudelle usean vuoden ajan.

Hallituksen ohjelmassa Osallistava ja osaava Suomi – sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä yhteiskunta (10.12.2019) julkisen talouden kestävyteen pyritään muun muassa palvelutuotannon tuottavuuden ja vaikuttavuuden parantamisella. Hallitusohjelma ja hallituksen linjaus kesäkuussa 2020 sisältää uudistuksen, jossa sosiaali- ja terveystoimien järjestäminen kootaan kuntaa suuremmille itsehallinnollisille alueille. Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus sisältää Uudenmaan erillISRatkaisun, jossa sovellettaisiin sote-maakuntiin pohjautuvaa perusratkaisua lukuun ottamatta Helsinkiä ja HUS-maakuntayhtymää. ErillISRatkaisussa Helsinki vastaisi itse sosiaali- ja terveystoimien sekä pelastustoimen järjestämisestä. Muut Uudenmaan itsehallinnolliset

alueet olisivat Länsi-Uusimaa, Keski-Uusimaa, Itä-Uusimaa sekä Vantaan ja Keravan yhteisalue.

Sote-tehtävien rahoitus noudattaisi alueella valtakunnallista mallia ja HUS-maakuntayhtymä saisi rahoituksen sote-maakunnilta perussopimuksessa sovitulla perusteilla. Uudenmaan sote-maakunnilla ja Helsingin kaupungilla olisi ensisijainen palvelujen järjestämismääräyksen vastuu. HUSin lailla säädetty järjestämismääräyksen vastuu koskisi muun muassa vaativaa ja yliopistosairaalatehtävän edellyttämää erikoissairaanhoidon ja sen järjestämiseksi tarpeellista muuta erikoissairaanhoidon, kiireellistä sairaanhoidon ja eräitä muita tehtäviä (esimerkiksi ensihoito ja varautuminen) sekä sitä erikoissairaanhoidon, jota näiden ylläpitämiseksi tarvitaan.

Lisäksi Uudenmaan sote-maakunnat, Helsinki ja HUS laatisivat järjestämissopimuksen niiden sote-palvelujen järjestämisestä, joita ei erikseen lainsäädännöllä osoiteta HUSille. Erillisessä Uusimaa-laissa säädettäisiin Helsingin kaupungin talouden eriyttämisestä soten ja pelastustoimen osalta. Sote-uudistukseen liittyen sote-toimialalle on myönnetty valtionavustusta kahteen hankkeeseen, jotka ovat Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -ohjelma (2020–2022) ja Rakenneuudistus (2020–2021). Helsinki sai sosiaali- ja terveysministeriön valtionavustuksena Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -ohjelmaan 6,6 milj. euroa ja Rakenneuudistukseen 12,1 milj. euroa. Toimiala osallistuu mahdollisesti myös eräisiin muihin valtionavustuksella tuettuihin hankkeisiin.

Samanaikaisesti tavoitteena on, että Helsingin sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut ovat kaikilta osin kilpailukykyisiä. Riippumatta sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen etenemisestä palveluja uudistetaan määrätietoisesti sellaisiksi, jotka helsinkiläiset haluavat jatkossakin valita. Tämä saavutetaan jatkamalla palvelujen ja palvelurakenteen uudistamista ja huolehtimalla asiakaskokemukseltaan ja saatavuudeltaan sekä saavutettavuudeltaan hyvistä, vaikuttavista ja laadukkaista monipuolisista palveluista sekä asianmukaisista toimitiloista. Muutoksessa myönteinen henkilöstökokemus edellyttää henkilöstön osaamisen jatkuvaa kehittämistä ja itseohjautuvuutta tukevaa valmentavaa johtamista.

Esitys vuoden 2021 talousarvioksi

Esitys sosiaali- ja terveystoimialan vuoden 2021 talousarvioksi ja vuosien 2022–2023 taloussuunnitelmaksi on tämän asian liitteenä 1.

Menot 1000e	TP 2019	TA 2020	Raami 2021	Muutos, 1000 e	Muutos %
Sote yhteensä	-2 164 047	-2 223 817	-2 284 128	60 311	+ 2,71 %
Sosiaali- ja terveys-	-1 429 783	-1 500 417	-1 519 665	19 248	+1,28 %

palvelut					
Toimeentulotuki	-13 531	-14 600	- 15 000	400	+ 2,74 %
Vastaanottokeskukset ja valtion korvaamat maahanmuuttopalvelut	- 15 884	-13 500	-13 000	-500	-3,70 %
Apotti	-14 326	-29 600	-41 142	11 542	+38,99 %
HUS-kuntayhtymä	-690 523	-665 700	-695 321	29 621	+4,44 %

Sosiaali- ja terveystoimen talousarvioesitys on tehty kaupunginhallituksen linjaamien talousarvion noudattamisohjeiden ja kaupunginvaltuuston 27.9.2017 hyväksymän kaupunkistrategian 2017–2021 mukaisesti.

Kaupunginhallituksen 17.8.2020 päätöksen mukaisesti kaupungin toimintamenojen kasvuprosentti voi olla enintään 2,54 % verrattuna vuoden 2020 talousarvioon. Kaupungin menoraamin pohjaluvussa on huomioitu vuoden 2020 alentunut peruspalvelujen hintaindeksi 1,7 %, jolloin toimintamenojen kasvuvara vuodelle 2021 on 0,86 % vuoden 2020 talousarviosta.

Sosiaali- ja terveystoimen talousarvioehdotuksessa vuodelle 2021 ei ole kokonaismenoissa tai kokonaistuloissa huomioitu koronapandemian suorita tai epäsuoria (kuten hoito- ja palveluvelka) kustannusvaikutuksia. Koronapandemian vaikutuksiin toimintamenoihin ja toimintatuloihin tulee varautua talousarvion valmistelussa kaupunkitasoisesti.

Sosiaali- ja terveystoimialan vuoden 2021 kokonaismenoraami on 2 284,1 milj. euroa.

Sosiaali- ja terveystoimialan menojen kokonaisraami kasvaa sosiaali- ja terveyslautakunnan ehdotuksessa 2,71 % (60,3 milj. euroa) vuoden 2020 talousarviosta, missä merkittävimmät tekijät ovat sosiaali- ja terveyspalvelujen kasvu 19,2 milj. eurolla, HUS-kuntayhtymän maksuosuuden kasvu 29,6 milj. eurolla ja Apotin laskutusosuuden kasvu 11,5 milj. eurolla. Sosiaali- ja terveyspalvelujen menoraami kasvaa ehdotuksen mukaan siis 1,28 %. Kaupungin kokonaistuottavuustavoite on 0,5 %, mutta sosiaali- ja terveyspalvelujen talousarvioehdotus on laadittu 1,0 % tuottavuustavoitteella.

HUSin menoraami kasvaa 4,44 % vuoden 2020 talousarviosta. Ehdotuksessa on huomioitu vuoden 2020 Helsingin ja HUSin talousarvio-määrärahojen ero ja kohdennettu HUSin talousarviokohdalle 22 milj. euroa lisämäärärahaa talousarvioerojen kattamiseksi. Kaikkiaan HUSin talousarviokohta kasvaa 29,6 milj. eurolla.

Apotin talousarviokohdan menolisäykset ovat Apotin laskutusosuuksien kasvuun perustuvia, joihin sosiaali- ja terveystoimi ei suoraan voi omilla toimillaan vaikuttaa. Apotin käyttöönotto siirtyi koronapandemian vuoksi

vuodelle 2021, minkä vuoksi Apotin talousarviokohdan menosäästön arvioidaan olevan noin 9,4 miljoona euroa vuonna 2020. Vastaavaa varasta ei kohdenneta vuonna 2021 Apotin talousarviokohdalle, vaan se huomioidaan keskitetysti kaupunkiyhteisessä koronavarauksessa.

Sosiaali- ja terveystoimen keskeiset strategiset painopisteet, sitovat toiminnalliset tavoitteet, muut toiminnalliset tavoitteet, määrälliset tavoitteet sekä yksikkökustannusten kehitys ovat esitetty liitteessä 1.

Kaupunginhallituksen 17.8.2020 päätöksen mukaisesti vuoden 2020 talousarviomäärärahojen taso tarkistetaan vastaamaan tuoreimpia ennusteita kustannustason muutoksesta (peruspalvelujen hintaindeksi) ja väestönkasvusta kaupunkistrategiassa sovitulla tavalla talousarviovalmistelun edetessä. Sosiaali- ja terveystoimialan palvelukokonaisuuksien tarkemmat suunnitelmat palvelujen järjestämiseksi ja tuottamiseksi valmistellaan käyttösuunnitelman laadinnan yhteydessä syksyllä 2020.

Investoinnit

Kaupungin 10-vuotisen investointiohjelman suunnittelun lähtökohtana on vuotuinen kokonaisinvestointitaso noin 780 milj. euroa. Heikentyneen taloudellisen tilanteen vuoksi kymmenvuotista investointiohjelmaa on päivitetty ja vuotuinen investointitaso on keskimäärin 73 milj. euroa alempi kuin vuoden 2020 talousarvion investointiohjelman taso.

Taloussuunnitelmakaudella lainakanta kasvaa raamin investointiohjelman mukaisesti siten, että vuoden 2023 lopussa lainakanta on noin 2 800 euroa/asukas.

Kaupunkitasolla on linjattu, että toimialojen ja liikelaitosten tulee laatia tilankäyttöohjelmat ja niiden tehostamissuunnitelmat. Suunnitelma sisältää myös poistuvat tilat ja sosiaali- ja terveystoimi on laatinut priorisoidun 10-vuotissuunnitelman tulevista investoinneista. Sosiaali- ja terveystoimialan tilankäyttöohjelma on liitteenä 2.

Irtain käyttöomaisuus

Sosiaali- ja terveystoimialan ehdotus irtaimen omaisuuden raamiksi on 10,785 milj. euroa, mikä on 8,666 milj. euroa kuluvan vuoden irtaimen omaisuuden käytettävissä olevia määrärahoja pienempi. Irtaimen omaisuuden raamin pieneneminen johtuu muun muassa kaupunkiyhteisesti perustettavan ICT-infran ja perustietotekniikan yksikön (digitaalinen perusta) perustamisesta kaupunginkansliaan. Jatkossa toimialat kirjaavat kaikki digitaalisen perustan investoinnit ja toimialoilta kaupunginkansliaan siirtyvien henkilöiden palkkakustannukset sisäisinä palvelujen ostoina. Irtaimen omaisuuden hankinnat ovat liitteenä 3.

Esittelijä

Postiosoite
PL 6000
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
sosiaalijaterveys@hel.fi

Käyntiosoite
Toinen linja 4 A
Helsinki 53
www.hel.fi/sote

Puhelin
+358 9 310 5015
Faksi
+358 9 310 42504

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
F11880001200052430
Alv.nro
FI02012566

22.09.2020

Asia/3

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Sampo Pajari, talous- ja suunnittelupäällikkö, puhelin: 310 42246
sampo.pajari(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Sosiaali- ja terveystoimialan ehdotus talousarvioksi vuodelle 2021 ja taloussuunnitelmaksi vuosille 2022-2023
- 2 Sosiaali- ja terveystoimialan tilankäyttöohjelma
- 3 Irtaimen omaisuuden hankinnat (muutettu 17.9.2020)
- 4 Vuoden 2021 talousarvioehdotuksen raami sekä laatimisohteet

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Sosiaali- ja terveyslautakunta 15.09.2020 § 145

HEL 2020-005480 T 02 02 00

Päätös

Sosiaali- ja terveyslautakunta päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

15.09.2020 Pöydälle

Talous- ja suunnittelupäällikkö Sampo Pajari ja johtava controller Mikael Karell olivat kutsuttuina asiantuntijoina läsnä kokouksessa tämän asian käsittelyssä.

Sosiaali- ja terveyslautakunta jätti asian yksimielisesti pöydälle puheenjohtaja Sanna Vesikansan ehdotuksesta.

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Sampo Pajari, talous- ja suunnittelupäällikkö, puhelin: 310 42246
sampo.pajari(a)hel.fi